

В. В. Андрієвська

Креативність

КРЕАТИВНІСТЬ (лат. creatio – творення) – творчий потенціал індивіда, його творчі здібності, що виявляються не лише в оригінальних продуктах діяльності, а й у мисленні, почуттях та спілкуванні з іншими людьми. Креатив. індивіда зазвичай вирізняють інтерес і підвищена чутливість до всього складного, незвичного, відкритість до нового досвіду, уміння вбачати проблеми в тому, що іншим здається тривіальним і зрозумілим, самотійність поглядів та оцінок, незалежність від стереотипів, здатність дивуватися й захоплюватися. Йому властиве т. зв. дивергентне мислення, коли пошук одночасно йде у різних напрямках, не підпорядковується єдиній логіці (на відміну від конвергентного, коли всі зусилля спрямовуються на пошук одного правильного розв'язку). Креативне мислення відзначається пластичністю (індивід пропонує значну кількість розв'язків там, де більшість людей обмежуються одним), рухливостю (відбувається легкий перехід від одного погляду до іншого), оригінальністю. К. вважають відносно самот. чинником обдарованості: вона не обов'язково корелює з рівнем інтелекту та успішністю навчання. Доведено, що якщо в дитини однаково високі (або однаково низькі) й інтелект, і творчі здібності, то вона легко адаптується до школи і в цілому задоволена життям, на відміну від дітей, у яких виражений лише один вид здібностей. Так, діти з високим рівнем К. та інтелекту вірять у свої можливості, контролюють свою поведінку і водночас вільні у влас. діях, добре інтегруються в соціумі, виявляють високий рівень здатності до концентрації уваги і знач. інтерес до всього нового.

Діти з низьким рівнем інтелекту і К. також виявляють добру адаптованість, вони вірять у власні можливості, компенсують недостатність інтелекту підвищеною товариськістю або зручною пасивністю. У дітей із високим рівнем інтелекту і низьким рівнем К. вся енергія спрямована на досягнення успіхів у навчанні. Вони не схильні до ризику, неохоче висловлюють власну думку, замкнуті, нетовариські, часто ізольовані в колективі, несамостійні в оцінюванні своєї діяльності, тривожні. Найгірша ситуація з дітьми, які мають низький рівень інтелекту і високий рівень К. Вони відчувають постій. конфлікт між влас. уявленням про світ і вимогами школи, які неспроможні виконувати, страждають від комплексу меншовартості, нездатні концентрувати увагу, бояться оцінки їхньої поведінки ін. людьми, ізольовані в групі. Таким дітям добре тоді, коли вони можуть поводитися

відповідно до влас. ритму діяльності й фантазії. Рівень К. залежить не лише від особистіс. якостей дитини, а й від умов виховання в сім'ї та навчання. Її розвитку сприяє наявність у дитини молодших брата чи сестри з невеликою різницею у віці. Доведено, що батькам креатив. дітей властиві антиконформізм, незалежність від сусп. упереджень, вони позитивно ставляться до життя, енергійні й динамічні. Їхнє ставлення до дітей позбавлене авторитарності та надмір. опіки, в сім'ї цінується безпосередність, культивується почуття відповідальності. Щоправда, іноді спостерігається певна емоц. дистанція між батьками й дітьми. К. особистості можна підвищити за умов спец. навчання, спрямов. на посилення незалежності, відкритості до нового досвіду, культивування твор. потреб. Розвитку твор. мислення сприяють ситуації незавершеності й відкритості, заохочування до запитань, стимулювання відповідальності, самоствережень та узагальнень, увага до інтересів дітей з боку дорослих.

Рекомендована література

1. Горностаї П. П. Креативність і гармонійність особистості (психотерапевтичний аспект) // Наук. часопис Нац. пед. університету. Сер. Психол. науки. К., 2005. № 9(33); Савицька Н. Зрілий вік і креативність // Актуал. пробл. мист. практики і мистецтвознав. науки: Мист. обрії 2007. К., 2008. Вип. 1(10); Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности. С.-Петербург, 2009;
2. Саприкіна Н. Феномен креативності в дискурсі загальної теорії творчості // Вісн. Луган. університету. 2010. № 22(209), ч. 2.

Бібліографічний опис:

Креативність / В. В. Андрієвська // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-2380>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).